

Rehabiliteringsarbete med dömda lagöverträdare utanför fängelset

Författare: **Luisa Ravagnani**,
medlem i RAN:s expertgrupp.

Radicalisation Awareness Network

Rehabiliteringsarbete med dömda lagöverträdare utanför fängelset

RÄTTSLIGT MEDDELANDE

Detta dokument har framställts för Europeiska kommissionen men återspeglar enbart åsikterna hos dess författare. Europeiska kommissionen är inte ansvarig för eventuella konsekvenser till följd av vidareutnyttjandet av denna publikation. Mer information om Europeiska unionen finns på internet (<http://www.europa.eu>).

Luxemburg: Europeiska unionens publikationsbyrå, 2021

© Europeiska unionen, 2021

Policyn om vidareutnyttjande av Europeiska kommissionens dokument genomförs genom kommissionens beslut 2011/833/EU av den 12 december 2011 om vidareutnyttjande av kommissionens handlingar (OJ L 330, 14.12.2011, s. 39). Om inte annat anges tillåts vidareutnyttjandet av detta dokument under licensen Creative Commons Erkännande 4.0 Internationell (CC-BY-4.0) (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>). Det innebär att vidareutnyttjande är tillåtet under förutsättning att ursprunget anges korrekt och att det anges om några ändringar har gjorts.

Vid användning eller reproduktion av delar som inte ägs av Europeiska unionen kan tillstånd behöva inhämtas direkt från respektive rättsinnehavare.

Under senare år har det antal personer som fängslas för terrorismrelaterade brott och/eller som anses radikaliserade (eller som riskerar att radikaliseras) fått myndigheter att fokusera på behovet av arbete kring resocialisering. På grund av de relativt korta straffen och de åtgärder som vidtas som inte involverar kriminalvården, berörs flera länder (och kommer fortsätta att beröras) av återanpassningen av radikaliserade personer in i samhället ⁽¹⁾. De flesta fällande domarna inom EU som är relaterade till terrorism rör jihadistterrorister, med flera rättegångar mot kvinnor och minderåriga som gått med i Daesh i Irak och Syrien. Dessutom kan ett växande antal individer som återvänt från konfliktzoner som radikaliserats till våld komma att inte avtjäna några fängelsestraff ⁽²⁾.

Detta dokument bygger på lärdomar ur EU-kontexten och är användbart för yrkesverksamma som möter dessa personer direkt och tillhandahåller tjänster kopplade till skyddstillsyn och samhällssanktioner och -åtgärder (CSM, community sanctions and measures), samt för handledare och gemenskaps- och familjestödspersonal som är inblandade i rehabiliteringsprogram för våldsbejakande extremistiska förövare (VEF) utanför fängelset.

Bakgrund, mål och skillnad för lagöverträdare i fängelset

VEF:er som avtjänar ett straff utanför fängelset: kontexten

Många radikaliserade lagöverträdare tillbringar inte lång tid i fängelset, eller hamnar i vissa fall inte alls i fängelset. Istället blir de beordrade att utföra samhällstjänst eller får fängelsestraff med villkorlig frigivning: det kan potentiellt innebära en ökad risk för att de ska begå nya brott eller återgår till extremistiska aktiviteter eller grupper. Eftersom ett stort antal EU-medborgare fortfarande befinner sig i konfliktzoner (som Syrien och Irak) förväntas antalet återvändare dessutom öka under de kommande åren ⁽³⁾. Detta komplexa scenario kräver välstrukturerad organisering av långtgående strategier och rehabiliteringsprogram för att förebygga och motverka våldsbejakande extremism (P/CVE) ⁽⁴⁾. Även om radikaliseringsprocessen i fängelsemiljön har studerats brett ⁽⁵⁾, finns det bristande studier kring detsamma inom sfären för skyddstillsyn ⁽⁶⁾.

Huvudmålen för VEF:er kan kategoriseras som allmänna och specifika.

Allmänna mål är att:

- Säkerställa säkerhet och trygghet
- Förhindra att nya brott begås
- Stödja lagöverträdare genom att erbjuda rehabilitering och återanpassning in i samhället

Specifika mål är att:

- Förhindra radikalisering av andra individer och/eller familjemedlemmar
- Förhindra anknytning till befintliga terroristgrupper

VEF:er står ofta inför ytterligare problem, som dubbelstigmatisering (som både lagöverträdare och terrorister) och brist på samhällsstöd för **principen om en andra chans** ⁽⁷⁾. Myndigheter måste på ett tydligt sätt, och genom offentliga kanaler och ad hoc-dokument, förklara varför rehabilitering av dessa lagöverträdare är den bästa lösningen för samhället som helhet.

Positiva resultat kan bara förväntas om stödinsatserna baseras på en anpassad risk-/behovsbedömning för varje enskilt fall, som tar med både lagöverträdarens och samhällets intressen och behov i beräkningen, genom ett tillvägagångssätt där flera myndigheter samarbetar.

⁽¹⁾ Europol, European Union Terrorist Situation and Trend Report (TE-SAT) 2020, sid. 30.

⁽²⁾ OSCE, Non-Custodial Rehabilitation and Reintegration in Preventing and Countering Violent Extremism and Radicalization That Lead to Terrorism. A Guidebook for Policymakers and Practitioners in South-Eastern Europe, sid. 12.

⁽³⁾ Europol, European Union Terrorist Situation and Trend Report (TE-SAT) 2020, sid. 48.

⁽⁴⁾ Nätverket för kunskapsspridning om radikalisering (RAN), Rehabilitation Manual, sid. 12.

⁽⁵⁾ Mulcahy et al., The Radicalisation of Prison Inmates: A Review of the Literature on Recruitment, Religion and Prisoner Vulnerability, sid. 4–14.

⁽⁶⁾ Nätverket för kunskapsspridning om radikalisering (RAN), P&P, Dealing with radicalisation in a prison and probation context, sid. 4; Cherney, The release and community supervision of radicalised offenders: issues and challenges that can influence reintegration, sid. 1.

⁽⁷⁾ Nätverket för kunskapsspridning om radikalisering (RAN), Utvärderingsdokument: Building Bridges, sid. 4.

Skillnader och likheter mellan VEF:er i och utanför fängelset: behov och utmaningar

Tabell 1. Fördelar och nackdelar med att hantera VEF:er i och utanför fängelset

	Nackdelar	Fördelar
VEF:er i fängelset	<p>Fängelsemiljön (med dess tillhörande kända problem) kan underlätta vägar till radikalisering ⁽⁸⁾.</p> <p>Beroende på fängelsesystemet (spridning, koncentrerat, kombination ⁽⁹⁾) kan VEF:er vara i en position där de kan radikalisera andra fångar (t.ex. proselytism).</p> <p>VEF:er kan få beundrare i fängelset som utgör ett hinder mot deras villighet att delta i program för avradikalisering eller avhopp.</p> <p>Om VEF:er dessutom är utlänningar, kommer de att stå inför ytterligare utmaningar (vilket även är fallet för "vanliga" utländska fångar) när det gäller deltagande i fängelseaktiviteter, rehabiliteringsprogram, skyddstillsyn eller andra CSM-aktiviteter (bland annat på grund av att de kan frigges till sina ursprungsländer, eller på grund av misstro till deras tillförlitlighet).</p> <p>VEF:ers motivation att rehabiliteras kan botten i en önskan att ta del av CSM-aktiviteter istället för att avtjäna sitt straff i fängelset.</p>	<p>VEF:er kan se fängelsetiden som ett andrum och en möjlighet att reflektera över sina liv.</p> <p>Extremistiska/radikaliserade lagöverträdare är under konstant övervakning; fängelsepersonal är i en position där de kan identifiera tecken på potentiell radikaliserat.</p> <p>Personal från flera myndigheter kan initiera vägen mot rehabilitering i början av fängelsevistelsen och kan övervaka dagligen hur den fortskrider.</p> <p>VEF:ers kontakt med radikaliserade grupper är avsevärt begränsad (fängelsemiljön begränsar kontakten med omvärlden).</p>
VEF:er utanför fängelset	<p>VEF:er är inte under uppsikt dygnet runt av skyddstillsyns- eller CSM-personal.</p> <p>VEF:er kan enkelt hålla kontakt med andra VEF:er eller radikaliserade grupper via internet eller andra kontaktsätt.</p> <p>VEF:er som inte dömts att avtjäna tid i fängelse utan placerats direkt under CSM (eller inte fått någon dom alls) kan underskatta hur allvarligt deras agerande faktiskt är.</p> <p>VEF:er kan begå nya brott kopplade till terrorism, eller vanliga brott.</p> <p>Om villkoren som är kopplade till tillämpad CSM är för restriktiva, finns det en allvarlig risk för att lagöverträdaren återkallas/fängslas.</p> <p>VEF:er som inte är involverade i en juridisk process är svåra att nå och involvera i att hoppa av.</p>	<p>Personal från flera myndigheter kan på ett enklare sätt hålla kontakt med VEF:ers familjer och sociala nätverk.</p> <p>VEF:er kan undvika dubbelstigmatisering.</p> <p>VEF:er kan ge relevanta utlåtanden för P/CVE-strategier och erbjuda specifika målgrupper goda motnarrativ eller alternativa narrativ ⁽¹⁰⁾.</p> <p>VEF:ers rehabilitering får en högre deltagandegrad och stöd (eller i alla fall ingen öppen opposition) från samhället, samtidigt som social och funktionell integrering eftersöks ⁽¹¹⁾.</p> <p>Extremistiska/radikaliserade personers deltagande i avhoppningsprogram kan tjäna som en positiv startpunkt mot en ändring av den personliga identiteten.</p>
Gemensamma element	<p>Behovet av stark personlig motivation att upphöra.</p> <p>Stöd från partner och andra med starkt inflytande och positiva sociala band under hela rehabiliteringsprocessen är av största vikt.</p> <p>Återanpassning involverar avradikalisering (frigörande, kognitiv distansering).</p> <p>Återanpassningsprocessen tar inte slut på sista dagen av fängelsestraffet. Utträdesstrategier behövs som tar i beaktande den övergång som krävs för att lagöverträdare ska bli självständiga.</p>	

⁽⁸⁾ Basra, Neumann, Brunner, Criminal Pasts, Terrorist Futures: European Jihadists and the New Crime–Terror Nexus, sid. 29.

⁽⁹⁾ RAN, Dealing with radicalisation in a prison and probation context, sid. 7.

⁽¹⁰⁾ RAN, Counter narratives and alternative narratives, sid. 4.

⁽¹¹⁾ Bland andra, Pisiou, Radicalised and terrorist offenders released from prison: Community and family acceptance, sid. 4.

	Nackdelar	Fördelar
	Ett tillvägagångssätt där flera myndigheter är inblandade är nyckeln till en stabil återanpassning ⁽¹²⁾ . Risk-/behovsbedömningen ska anpassas efter varje VEF:s individuella omständigheter.	

Identifiera olika målgrupper bland VEF:er utanför fängelset

Preliminära anmärkningar

Följande punkter måste övervägas innan de olika målgrupperna identifieras.

1. Första steget på vägen mot en lyckad återanpassning är att skapa en förtroenderelation till VEF:erna.
2. VEF:er kan påverkas av motivationer som är ideologiska, icke-ideologiska eller en blandning av båda. De har inte nödvändigtvis unika behov jämfört med andra typer av lagöverträdare. Vissa kriminogena faktorer liknar dem för konventionella lagöverträdare (t.ex. social isolering, antisociala tendenser, begränsad utbildning, problem med droger/alkohol/mental ohälsa och brist på familjestöd) ⁽¹³⁾. Lagöverträdarnas inblandning i extremistiska organisationer kan ofta vara opportunistisk och egennyttig snarare än ideologisk. Terroristgrupper förlitar sig faktiskt i allt större utsträckning på tidigare dömda lagöverträdare som är inblandade i vanlig brottslighet ⁽¹⁴⁾.
3. Det är inte alltid optimalt att försöka tackla ideologiska övertygelser från början; det kan ge bättre resultat om man tar itu med motivationen bakom lagöverträdelsena. Utvärderingen av när och hur man ska börja arbeta med den kognitiva distanseringen från extremistiska åsikter understöds av en analys av personens historia, hans huvudsakliga karaktärsdrag ⁽¹⁵⁾ och sammanhanget i vilket individens extremism genereras.

VEF:erna är de viktigaste aktörerna i varje rehabiliteringsprocess. Relaterade studier ⁽¹⁶⁾ samt arbete inom forskning kring gottgörelse ⁽¹⁷⁾ visar att personligt beslutsfattande och en uppriktig önskan om en identitetsförändring är avgörande för att lyckas med själva rehabiliteringsprocessen. Att hitta ett sätt att inspirera lagöverträdare att aktivt delta i sin resa mot återanpassning kan vara den första utmaningen för ett samarbete mellan flera myndigheter.

⁽¹²⁾ UNODC, Handbook on the Management of Violent Extremist Prisoners, sid. 44–62; OSCE, Non-Custodial Rehabilitation and Reintegration in Preventing and Countering Violent Extremism and Radicalization, sid. 80; Radicalisation Awareness Network (RAN), Rehabilitation Manual, sid. 7.

⁽¹³⁾ Cherney, The release and community supervision of radicalised offenders: issues and challenges that can influence reintegration, sid. 7.

⁽¹⁴⁾ Rushchenko, Terrorist recruitment and prison radicalization: assessing the UK experiment of 'separation centres', sid. 295–314.

⁽¹⁵⁾ Nätverket för kunskapsspridning om radikalisering (RAN), Rehabilitation Manual, sid. 17–19.

⁽¹⁶⁾ Hlavka et al., Exoffender accounts of successful reentry from prison, sid. 4; Maruna et al., Looking-glass identity, sid. 31.

⁽¹⁷⁾ Blumstein & Nakamura, Redemption in the presence of widespread criminal background checks, sid. 327360; Curcio et al., Gender Differences, sid. 182–204.

VEF:er utanför fängelset av olika anledningar: behov och utmaningar

Tabell 2. Hantera VEF:er utanför fängelset: relevanta åtgärder

Avtjäna den sista delen av sitt straff utanför fängelset	Direkt dömd till skyddstillsyn eller annan form av CSM	Inte dömd alls
<ul style="list-style-type: none"> • Överväg köns- och åldersspecifika behov. • Involvera så många relevanta aktörer som möjligt i rehabiliteringsprocessen. • Involvera skyddstillsyns- och CSM-ansvariga så snart som möjligt, eller i alla fall under de sista sex månaderna av straffet. • Koordinera arbetet mellan fängelse-, skyddstillsyns- och CSM-ansvariga och handledarna. • Samla in information om VEF:ernas bakgrund och möjliga riskelement. 	<ul style="list-style-type: none"> • Överväg köns- och åldersspecifika behov. • Involvera så många relevanta aktörer som möjligt i rehabiliteringsprocessen. • Koordinera arbetet mellan skyddstillsyns- och CSM-ansvariga och handledarna. • Utvärdera om VEF:er utgör en risk för sig själv eller samhället. 	<ul style="list-style-type: none"> • Överväg köns- och åldersspecifika behov. • Samla in/dela information om deras erfarenheter utomlands, deras deltagande i extremistnätverk och deras personliga motivation för våldsbejakande extremism. • Förstå de familjära och sociala kopplingarna och identifiera eventuella nuvarande riskelement.

Följande måste alltid uppmärksammas speciellt:

- Könsaspekter, ålder och den roll de spelat i extremist-/terroristgrupper;
- Timing och alla betydande personliga händelser som kan vara avgörande (få barn, början på en anställning, giftermål);
- Om personen har ett specifikt livsmål (starkt kopplat till en lyckad väg till återanpassning);
- Den typ av brott som begåtts (t.ex. våldsbejakande/icke-våldsbejakande lagöverträdare, ideologiskt/icke-ideologiskt motiverat);
- Familjens och samhällets roll.

Behovet av ett långsiktigt tillvägagångssätt mellan flera myndigheter

Varför kan ett tillvägagångssätt mellan flera myndigheter göra skillnad?

Det sociala sammanhanget kan spela en avgörande roll när det handlar om VEF:er som är under skyddstillsyn, avtjänar en CSM eller som inte har dömts. Ansvaret för att fortsätta med det arbete som påbörjades i fängelset, under skyddstillsynen eller i ett annat sammanhang, på frivillig basis, ligger hos olika myndigheter, organisationer och gemenskaper. Det är viktigt att olika intressenter börjar samarbeta så snart som möjligt, för att förhindra överlappande interventioner eller för att upptäcka viktiga intresseområden.

Alla befintliga modeller för samarbete mellan olika myndigheter (även om de skiljer sig mycket åt mellan länder) tyder på att de grundläggande elementen för ett effektivt samarbetsystem ⁽¹⁸⁾ är följande.

⁽¹⁸⁾ Nätverket för kunskapsspridning om radikaliserings (RAN), Utvärderingsdokument: Building Bridges, sid. 2–6.

1. Förstå varandras utvärderingsverktyg och betydelsen av resultaten.
2. Klargöra rollen för varje part i enlighet med deras specifika professionella uppgifter, och utveckla gemensam tillit och motivation.
3. Dela målen för de tillämpade strategierna och intresset i att uppnå dem.
4. Initiera, implementera och säkerställa kontinuitet och sammanhållning i samarbetet mellan fängelse, skyddstillsyn och utträdestjänster.
5. Dela relevant information (det är nödvändigt att särskilja mellan **klassificerad** och **känslig** information: för det senare ska parterna utveckla ett effektivt delningssystem).

Sammansättning av nätverk med flera myndigheter

Forskning visar ⁽¹⁹⁾ att team med flera myndigheter ska involvera olika experter från följande områden.

1. Professionell: P/CVE-specialister, socialvård, psykologtjänster, religiös vägledning.
2. Institutionell: rättssystemet, fängelsestjänster, skyddstillsynstjänster, kommuner, brottsbekämpande organisationer, underrättelsetjänster, civilsamhälleliga organisationer, skolor.
3. Social miljö: gemenskaper, familjer.

När personer inte döms till fängelsestraff, eller inte får någon dom alls, involveras inte fängelsestjänster; inblandning av rättssystemet ska utvärderas för varje enskilt fall.

Experter måste, på grund av de mycket specialiserade uppgifter de utför varje dag, delta i periodisk och ad hoc-utbildning och kapacitetsbyggande program.

Familjens specifika roll

Familjen, en av de mest relevanta aktörerna som nämns ovan, spelar en avgörande roll. Familjemedlemmar, som **potentiella partner och andra med starkt inflytande**, ska involveras i resan mot återanpassning, men vissa fördelar och nackdelar (som anges i tabell 3 ovan) måste tas med i beräkningen.

⁽¹⁹⁾ Nätverket för kunskapsspridning om radikaliserings (RAN), Rehabilitation Manual, sid. 17; Nätverket för kunskapsspridning om radikaliserings (RAN), Utvärderingsdokument: Triple P, sid. 5.

Tabell 3: VEF:s familj: fördelar och nackdelar med potentiell inblandning under återanpassning

Inblandning av familj	
Fördelar	Nackdelar
<ul style="list-style-type: none"> • Det är enklare att samla in användbar information om lagöverträdarens karaktär och liv. 	<ul style="list-style-type: none"> • Det kan vara svårt att kommunicera med familjen, på grund av språkbarriärer.
<ul style="list-style-type: none"> • Tack vare förmedling av familj är det enklare att hjälpa lagöverträdare att hitta arbete. 	<ul style="list-style-type: none"> • Familjen kan vara misstänksam och skeptisk mot myndigheter.
<ul style="list-style-type: none"> • För islamistiska lagöverträdare spelar familjen ofta en viktig roll av kulturella och religiösa skäl. 	<ul style="list-style-type: none"> • Familjen kan ha svårt att acceptera att lagöverträdaren har varit involverad i ett terroristiskt sammanhang.
<ul style="list-style-type: none"> • Familjens inblandning redan från början av resan hjälper till att övervaka dynamiken som styr förhållandena mellan lagöverträdaren och övriga familjemedlemmar. 	<ul style="list-style-type: none"> • Vissa familjemedlemmar kan vara oförmögna att erbjuda lagöverträdaren hjälp och stabilitet.
<ul style="list-style-type: none"> • Det hjälper lagöverträdaren att upprätthålla/återskapa positiva sociala nätverk. 	<ul style="list-style-type: none"> • Familjen i sig kan vara källan till individens radikaliserings.
<ul style="list-style-type: none"> • Familjestöd kan vara en relevant motivationskraft mot en självomvandling och ett upphörande. 	<ul style="list-style-type: none"> • Inblandning i återanpassningen kan leda till känslomässiga/psykologiska påfrestningar på familjemedlemmar.

Medan familjen kan vara en hjälpsam partner i ett samarbete mellan flera myndigheter ⁽²⁰⁾, finns det vissa omständigheter som kan utgöra en riskfaktor:

- När det finns ett behov av att skydda lagöverträdaren från hans familj (eller familjen från lagöverträdaren);
- När familjemedlemmar är ovilliga att delta i återanpassningen (till exempel för att de inte accepterar att släktingen har varit involverad i terroristhandlingar);
- När familjemedlemmar har hotats av lagöverträdaren i koppling till sådan inblandning.

I sådana fall verkar skapandet av ett alternativt nätverk vara det enda alternativet.

Även om familjen är villig att bli inblandad, kan det dock finnas vissa oövervinnliga problem som gör sådan inblandning omöjlig:

- När det geografiska avståndet till lagöverträdaren är stort;
- När det finns ett besöksförbud för lagöverträdaren vad gäller familj eller släktingar;
- När familjemedlemmar är kopplade till problem kring droger, alkohol eller avvikande beteende (detta kräver att en hälsosam familjedynamik återställs innan de kan blandas in i återanpassningsprocessen).

Mycket av den tillgängliga litteraturen om detta ämne betonar vikten av inblandning av samhället och gemenskapen, även om denna dimension kan ha såväl för- som nackdelar. I vilket fall som helst hjälper en grundlig kartläggning av de tillgängliga territoriella resurserna experterna att förstå vilka lokala myndigheter och lämpliga gemenskapsrepresentanter som det kan vara värt att involvera ⁽²¹⁾.

⁽²⁰⁾ Nätverket för kunskapsspridning om radikaliserings (RAN), Utvärderingsdokument: The role of family and social networks, sid. 5–6.

⁽²¹⁾ Europeiska forumet för urban säkerhet, PREPARE, sid. 20.

Hur ska ett team med flera myndigheter arbeta?

När ett rehabiliteringsprogram för VEF:er utanför fängelset utvecklas är det viktigt att team med flera myndigheter tydligt definierar målen för samarbetet, samt vad som ska ses som indikatorer på att arbetet har lyckats eller misslyckats. De primära målen ska vara att förhindra att nya brott inträffar och att VEF:erna rehabiliteras.

Aktörer som försöker uppnå de här målen måste arbeta med:

- **Avradikalisering** (beskrivs som en process som inkluderar beteendemässigt avhopp och kognitiv distansering, och leder till den så kallade **utträdesfasen**);
- **(Beteendemässigt) avhopp.**

Dessa två mål kan inte nödvändigtvis skiljas åt och ska inte heller följas i någon strikt ordning: de kan uppnås vid olika tidpunkter. Rehabiliteringsprocessen omfattar flera steg som vart och ett är nödvändigt för att uppnå slutmålet: att förhindra nya lagöverträdelser.

Lovande åtgärder

En stor uppsättning lovande interventioner för att åtgärda P/CVE-problem samtidigt som ett straff avtjänas i fängelset finns i de senaste dokumenten ⁽²²⁾. Följande tre allmänna tillvägagångssätt används i dessa tillämpningar.

- Psykiskt stöd (enskilda sessioner eller gruppinterventioner).
- Religiöst och spirituellt stöd (kaplaner som är involverade i avradikaliseringsprocessen ska utbildas för denna uppgift).
- Socialt stöd (inblandning av familj och vänner i avhopsprocessen kan vara användbart – med de villkor som nämnts tidigare. Tillgång till en extern mentor kan hjälpa till att säkerställa att det nödvändiga tillstånd kan uppnås där ett förtroendebaserat förhållande kan skapas till andra **partner eller andra med starkt inflytande.**)

Befintliga goda förfaranden

Tabell 4. Huvudsakliga tillvägagångssätt för P/CVE i fängelser och vid skyddstillsyn

Huvudsakliga kategorier för goda förfaranden för P/CVE i fängelser och vid skyddstillsyn	
Utbildning för aktörer på frontlinjen	Detta tillvägagångssätt tillämpas oftast i EU-sammanhang. Detaljerna kan variera mellan länder: varaktighet (från veckor till år), innehåll (specifikt fokuserat på en enda typ av våldsbejakande extremism eller med ett bredare perspektiv), involverade experter och utvald metod (plenarsessioner, arbetsgrupper, delning av upplevelser, nationella och internationella seminarier eller konferenser). Det huvudsakliga målet är att ge målgruppen användbara verktyg för P/CVE. Utbildningen kan fokusera på bara en angiven föreslagen åtgärd (som är fallet med den franska utbildningen av domarutbildare på plats om medvetenhet om våldsam islamistisk radikaliserings i häkten eller

⁽²²⁾ Nätverket för kunskapsspridning om radikaliserings (RAN), Collection of Approaches and practices; OSCE, Non-Custodial Rehabilitation and Reintegration, bilaga 2.

Huvudsakliga kategorier för goda förfaranden för P/CVE i fängelser och vid skyddstillsyn	
	den norska grundläggande utbildningen för kriminalvårdare ⁽²³⁾ eller kan ingå i en bredare strategi som består av flera nivåer av P/CVE.
Samhällsengagemang/självbestämmande	Detta förfarande kräver stort stöd från lokala administrationer och utnyttjar lagöverträdarens sociala nätverk för att ta hand om hans speciella behov. Stödet kan erbjudas vid olika tidpunkter: i häktet före rättegång, före frisläppning eller under skyddstillsyn eller CSM. Tillvägagångssätt med flera myndigheter och långvariga projekt krävs för att detta ska lyckas (ett exempel finns i det österrikiska sociala nätverkskonferenser) ⁽²⁴⁾ .
Motnarrativ/alternativa narrativ ⁽²⁵⁾	Detta förfarande anpassar ett dubbelt perspektiv (användningen av motnarrativ eller alternativa narrativ) och använder utvärderingar för varje enskilt fall för att fastställa vad som är lämpligast för att uppnå önskat resultat: alternativa narrativ baseras på positiva berättelser om fundamentala sociala värderingar som tolerans, frihet, öppenhet och demokrati; motnarrativ utmanar ideologier genom en mängd olika tillvägagångssätt (känslomässigt, teologiskt, historiskt osv.). Ett intressant exempel är det österrikiska förfarandet avradikalisering i fängelser ⁽²⁶⁾ .
Mentorskapmodell	Förfarandet baseras på närvaron av en partner och andra med starkt inflytande som deltar i återanpassningsprocessen. Deras relation till lagöverträdaren måste baseras på gemensam tilltro. Partnern eller andra med starkt inflytande deltar i att skapa en plan med målet att underlätta återanpassningen och undvika återfall. Partnern eller andra med starkt inflytande kan komma från lagöverträdarens eller volontärernas sociala nätverk. Ett exempel är det förfarande för inkludering som implementeras i Nederländerna ⁽²⁷⁾ .

Förutom de tillvägagångssätt som nämns ovan är vissa förfaranden specifikt utformade för att hantera VEF:er utanför fängelset. Dessa förfaranden tar sig an problemet från olika perspektiv, som visas nedan.

1. Lagöverträdarens deltagande i programmet

Deltagandet kan vara frivilligt eller obligatoriskt/baserat på domarbeslut.

- a) **Frivilligt.** Individerna som har varit inblandade i extremistiska/radikaliserade grupper bestämmer sig på egen hand att lämna dessa grupper och följer programmet.

Det här är fallet med finska **RADINET**, som ger stöd åt avhopp från ideologiskt motiverat våld genom specifika tjänster, som mentorskap. Det faktum att programmet sker i samarbete med en icke-statlig organisation skapar förtroende hos deltagarna ⁽²⁸⁾.

- b) **Obligatoriskt/baserat på domarbeslut.** Programmet blir en särskild del av genomdrivandet av straffet utanför fängelset och utvecklas vanligtvis tillsammans med skyddstillsynstjänsten, utanför fängelsemiljön.

⁽²³⁾ RAN, Preventing Radicalisation to Terrorism and Violent Extremism – Prison and Probation Interventions, sid. 678, sid. 718.

⁽²⁴⁾ Ibid., sid. 689.

⁽²⁵⁾ RAN, Counter narratives and alternative narratives, sid. 4–5.

⁽²⁶⁾ RAN, RAN, Preventing Radicalisation to Terrorism and Violent Extremism – Prison and Probation Interventions, sid. 655.

⁽²⁷⁾ Ibid., sid. 658.

⁽²⁸⁾ OSCE, Non-Custodial Rehabilitation and Reintegration, sid. 123.

Ett exempel på detta tillvägagångssätt finns i det franska programmet för **forskning och intervention kring våldsbejakande extremism (RIVE)** ⁽²⁹⁾.

2. Programmets allmänna tillvägagångssätt

Detta kan baseras på stöd från utvalda experter eller på ett systematiskt samarbete mellan olika myndigheter.

- a) **Stöd från utvalda experter.** Detta anpassade tillvägagångssätt för VEF:er och personer som ansvarar för VEF:er baseras på en risk-/behovsbedömning. Det analyserar de viktigaste drivkrafterna i personens historia av – eller på vägen mot – (våldsbejakande) extremism/radikalisering, och förlitar sig på stöd från utbildade experter (som psykiatriker, teologer och sjukvårdspersonal).

Ett intressant exempel är **centret för familjestöd** i Nederländerna. Programmet tillämpas på frivillig basis och involverar den lokala kommunen, familjemedlemmar och det nederländska utträdescentret. Det ger information, råd och stöd till personer som är oroliga för en familjemedlem som har radikaliserats. Centret för familjestöd förlitar sig på kunskap från många olika experter ⁽³⁰⁾.

- b) **Systematiskt samarbete mellan olika myndigheter.** Dessa program, som bygger på existerande/framväxande nätverk, kan involvera olika typer av socialtjänst, sjukvårds- och utbildningssystemen samt polisen, underrättelse- och säkerhetssystem. Tillvägagångssättet med flera myndigheter understöds vanligtvis av **mentorskap** och/eller **rådgivning**.

Mentorskap

Ett bra exempel är den danska staden **Århus** ⁽³¹⁾ som fokuserar på återvändande utländska terroristkombattanter (UTK:er) på frivillig basis, om de utvärderas som att inte utgöra ett hot mot den övriga gemenskapen. Samarbete mellan flera myndigheter är programmets operativa matris: utbildade mentorer anammar rollen som partner eller andra med starkt inflytande i det dagliga livet, och ger även religiös vägledning när så behövs. Deltagarna får hjälp att hitta jobb och bostad och kan få sjukvård och psykologisk hjälp utan kostnad ⁽³²⁾. Liknande tillvägagångssätt har implementerats i flera EU-länder som Finland (**RADINET**) ⁽³³⁾ Tyskland (**Violence Prevention Network**) ⁽³⁴⁾ och Storbritannien (**Desistance and Disengagement Programme**) ⁽³⁵⁾.

Rådgivning

Det tyska projektet **Hayat** ⁽³⁶⁾ erbjuder rådgivningsstöd till flera målgrupper (t.ex. de som redan radikaliserats, de som är på väg mot våldsbejakande radikaliserings och personer som reser till konfliktzoner). Vem som helst som har en relation till en person som kan vara på väg mot (våldsbejakande) radikaliserings kan kontakta Hayat för hjälp.

3. Programmets målgrupp

Målgrupperna inkluderar VEF:er i allmänhet, eller lagöverträdare och återvändande UTK:er.

- a) **VEF:er i allmänhet (utträdesprogram).** Några av de befintliga goda förfarandena är riktade till en allmän publik, för att involvera (våldsbejakande) extremistiska/radikaliserade individer som inte

⁽²⁹⁾ OSCE, Non-Custodial Rehabilitation and Reintegration, sid. 123.

⁽³⁰⁾ Ibid., sid. 127.

⁽³¹⁾ Ibid., sid. 122.

⁽³²⁾ Ibid., sid. 122.

⁽³³⁾ Ibid., sid. 123.

⁽³⁴⁾ Ibid., sid. 126.

⁽³⁵⁾ Ibid., sid. 129.

⁽³⁶⁾ Ibid., sid. 125.

nödvändigtvis (redan) har dömts, men som vill ta avstånd från extremistiska ideologier och hoppa av från våld. Deltagande i den här typen av program är vanligtvis frivilligt.

Franska **Entr’Autres** arbetar med radikaliserade individer som är villiga att avvisa jihadistiska ideologier. Målet med tillvägagångssättet är att stärka familjebanden och hjälpa klienterna att möta dagliga utmaningar för att underlätta deras återanpassning till samhället ⁽³⁷⁾. Andra exempel är det tyska **Hayat**-programmet (som nämns ovan) och **EXIT Sweden**-programmet ⁽³⁸⁾.

- b) Lagöverträdare och återvändande UTK:er.** Det här är goda förfaranden som specifikt riktas till personer som har anklagats eller dömts för terrorismrelaterade brott eller identifierats som radikaliserade under fasen före eller efter straffet. Deltagande i dessa program är normalt sett inte frivilligt, utan strikt länkat till dombeslut. I vissa fall kan vägran att föga sig efter dessa krav leda till utredning kring brott mot straffomständigheter, eller till återkallande till fängelset.

Exempel finns i det franska programmet för **forskning och intervention kring våldsbejakande extremism (RIVE)** ⁽³⁹⁾. Tillvägagångssättet med tillämpat mentorskap riktas in på avradikalisering och social återanpassning av personer som är äldre än 18 år och som har dömts för att ha utfört terroristhandlingar eller som har identifierats av skyddstillsynstjänsterna som en individ som radikaliserats under fasen före eller efter straffet. Programmet finansieras av det franska justitieministeriet och har utvecklats i samarbete med tjänsten för skyddstillsyn. Andra exempel på organisationer eller program som tillhandahåller sådant stöd är den tyska icke-statliga organisationen **Violence Prevention Network** ⁽⁴⁰⁾; det danska programmet **Back on Track** ⁽⁴¹⁾ och det brittiska **Desistance and Disengagement Programme** ⁽⁴²⁾.

Lärdomar och allmänna rekommendationer

VEF:er är de viktigaste aktörerna i alla rehabiliteringsprocesser: rehabilitering kan inte uppnås om de inte är övertygade och ärligt engagerade i programmet. Trots aktivt och positivt deltagande från VEF:erna ska de förväntade resultaten inte ses som någon självklarhet, eftersom många variabler kan ha en negativ och oväntad inverkan på processen; t.ex. lagöverträdare genomgår personliga kriser (beroende på interna eller externa faktorer), störningar från gamla kriminella nätverk eller återanpassning i fientliga miljöer.

Några huvudrekommendationer kan trots detta ritas upp, tack vare erfarenheter från det rehabiliteringsarbete som beskrivs ovan.

Huvudrekommendationer

- 1) Program som tar sig an alla former av (våldsbejakande) extremism/radikalisering bör finnas.** Alla som vill hoppa av från någon form av våldsbejakande ideologi ska kunna få hjälp.
- 2) Implementering av korsextremistiska tillvägagångssätt för rehabilitering kan hjälpa experter** att lära sig och dra nytta av närliggande områden.
- 3) Tillämpa ett tillvägagångssätt med flera myndigheter för P/CVE och VEF-återanpassning.** Varken säkerhetsorganisationer eller icke-statliga organisationer kan lyckas i denna strävan på egen hand. Alla aktörer måste hitta respektfulla och effektiva strukturer för att samarbeta och dela information.
- 4) Behålla fokus på beteenderelaterat avhopp.** Särskilt med VEF:er ska de första stegen fokusera på att förhindra att de begår våldshandlingar eller andra brott i framtiden.

⁽³⁷⁾ OSCE, Non-Custodial Rehabilitation and Reintegration, sid. 124.

⁽³⁸⁾ Ibid., sid. 128.

⁽³⁹⁾ Ibid., sid. 124.

⁽⁴⁰⁾ Ibid., sid. 126.

⁽⁴¹⁾ Ibid., sid. 122.

⁽⁴²⁾ Ibid., sid. 129.

- 5) **Säkerställa att åtgärder är kontinuerliga och proportionella.** Interventioner måste baseras på anpassade risk- och behovsbedömningar och måste överväga de positiva och negativa konsekvenserna av alla interventioner för individen och för det berörda samhället. Kontinuitet måste dessutom upprätthållas under hela processen, inklusive under övergången från fängelse till skyddstillsynsprogram.
- 6) **Minimera stigmatisering** genom att minska stämplingen av individer och genom att öka medvetenheten i samhället om vikten av rehabiliteringsprogram. **Undvik att förstärka uppfattningen om att VEF:er får fördelaktig behandling**, eftersom det kan leda till ilska och frustration bland samhällsmedborgare.
- 7) **Utbilda och engagera gemenskaper, familjer, kommuner och lokala myndigheter** så att de kan förstå vikten av rehabiliteringsprogram och bidra till en främjande miljö.
- 8) **Tänk på och planera för specifika tillvägagångssätt som fokuserar på behov kopplade till kön, ålder, religion och etnicitet redan från början.**
- 9) **Förstärk den befintliga kapaciteten hos alla intressenter och aktörer som är involverade i rehabiliteringsprogrammen** och investera i den utveckling som krävs för att möta nya behov allt eftersom de uppstår och identifieras.
- 10) **Implementera användningen av reparativ rättvisa och överväg att involvera offer för VEF:er (beroende på deras egna behov).**

Vidare läsning

Bui, H. N., & Morash, M. (2010). The impact of network relationships, prison experiences, and internal transformation on women's success after prison release. *Journal of Offender Rehabilitation*, 49(1), 1–22. <https://doi.org/10.1080/10509670903435381>

Nätverket för kunskapsspridning om radikaliserings (2019). Preventing radicalisation to terrorism and violent extremism – Prison and probation interventions. https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/what-we-do/networks/radicalisation_awareness_network/ran-best-practices/docs/prison-and-probation-interventions_en.pdf

Veysey, B. M., Christian, J., & Martinez D. J. (Eds.) (2009). *How offenders transform their lives*. Routledge.

Nätverket för kunskapsspridning om radikaliserings (2020). *RAN Rehabilitation manual. Rehabilitation of radicalised and terrorist offenders for first-line practitioners*. https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/what-we-do/networks/radicalisation_awareness_network/ran-papers/docs/ran_rehab_manual_en.pdf

Nätverket för kunskapsspridning om radikaliserings (2016). *Approaches to violent extremist offenders and countering radicalisation in prison and probation*. Arbetsdokument, RAN Centre of Excellence. https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/what-we-do/networks/radicalisation_awareness_network/about-ran/ran-p-and-p/docs/ran_pp_approaches_to_violent_extremist_en.pdf

Referenser

- Basra, R., Neumann, P. R., & Brunner, C. (2016). *Criminal pasts, terrorist futures: European jihadists and the new crime-terror nexus*. International Centre for the Study of Radicalisation. <http://icsr.info/2016/10/new-icsr-report-criminal-pasts-terrorist-futures-european-jihadists-new-crime-terror-nexus/>
- Blumstein, A., & Nakamura, K. (2009). Redemption in the presence of widespread criminal background checks. *Criminology: An Interdisciplinary Journal*, 47(2), 327–359. <https://doi.org/10.1111/j.1745-9125.2009.00155.x>
- Cherney, A. (2018). The release and community supervision of radicalised offenders: Issues and challenges that can influence reintegration. *Terrorism and Political Violence*, 119–137 (Online). <https://doi.org/10.1080/09546553.2018.1530661>
- Curcio, G., Pattavina A., & Fisher, W. (2018). Gender differences on the road to redemption. *Feminist Criminology*, 13(2), 182-204. <https://doi.org/10.1177/1557085116654566>
- Europeiska forumet för urban säkerhet. (2019). *PREPARE Preventing radicalisation in probation and release – Perspectives and practices at the local level*. Europeiska forumet för urban säkerhet. https://issuu.com/efus/docs/publication_prepare_ang-web/s/166577
- Europol. (2020). *European Union terrorism situation and trend report (TE-SAT) 2020*. Europeiska unionens byrå för samarbete inom brottsbekämpning. <https://www.europol.europa.eu/activities-services/main-reports/european-union-terrorism-situation-and-trend-report-te-sat-2020>
- Hlavka, H., Wheelock, D., & Jones, R. (2015). Exoffender accounts of successful reentry from prison. *Journal of Offender Rehabilitation*, 54(6), 406–428. <https://doi.org/10.1080/10509674.2015.1057630>
- Institute for Strategic Dialogue och RAN Centre of Excellence. (2015). *Counter narratives and alternative narratives*. Diskussionsunderlag, RAN Centre of Excellence. https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/what-we-do/networks/radicalisation_awareness_network/ran-papers/docs/issue_paper_cn_oct2015_en.pdf
- Maruna, S., Le Bel, T. P., Naples, M., & Mitchell, N. (2011). Looking-glass identity transformation: Pygmalion and Golem in the rehabilitation process. In B. M. Veysey, Christian, J., & Martinez D. J. (Eds.), *How offenders transform their lives* (sid. 30–55). Routledge.
- Mulcahy, E., Merrington, S., & Bell, P. J. (2013). The radicalisation of prison inmates: a review of the literature on recruitment, religion and prisoner vulnerability. *Journal of Human Security*, 9(1), 4–14. <https://doi.org/10.12924/johs2013.09010004>
- Nugent, B., & Schinkel, M. (2016). The pains of desistance. *Criminology & Criminal Justice*, 16(5), 568–584. <https://doi.org/10.1177/1748895816634812>
- OSCE. (2020). *Non-custodial rehabilitation and reintegration in preventing and countering violent extremism and radicalization that lead to terrorism – A guidebook for policymakers and practitioners in south-eastern Europe*. Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa. <https://www.osce.org/files/f/documents/d/7/444838.pdf>
- Nätverket för kunskapsspridning om radikaliserings (n.d.). *Dealing with radicalisation in a prison and probation context*. Arbetsdokument. https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/what-we-do/networks/radicalisation_awareness_network/ran-news/docs/ran_p_and_p_practitioners_working_paper_en.pdf
- Nätverket för kunskapsspridning om radikaliserings (2016). *Working Group meeting – Multi-agency cooperation*. Utvärderingsdokument, Nätverket för kunskapsspridning om radikaliserings. https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/what-we-do/networks/radicalisation_awareness_network/about-ran/ran-p-and-p/docs/ran_p_multiagency_cooperation_around_radicalised_offenders_stockholm_24-25022016_en.pdf
- Nätverket för kunskapsspridning om radikaliserings (2018). *The role of family and social networks in the rehabilitation of (violent) extremist and terrorist offenders*. Utvärderingsdokument, RAN Centre of Excellence. https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/what-we-do/networks/radicalisation_awareness_network/about-ran/ran-p-and-p/docs/ran_p_multiagency_cooperation_around_radicalised_offenders_stockholm_24-25022016_en.pdf

[do/networks/radicalisation_awareness_network/about-*ran*/ran-p-and-p/docs/ran_pp_role_family_social_networks_rehabilitation_extremist_terrorist_offenders_06-07_03_2018_en.pdf](https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/what-we-do/networks/radicalisation_awareness_network/ran-papers/docs/ex-post_paper_joint_event_pol_pp_ptimising_triple_p_20-21_09_2018_en.pdf)

Nätverket för kunskapsspridning om radikaliserings (2018). *Triple P: Coordination and collaboration between police, prison and probation services in dealing with violent extremist and terrorist offenders*.

Utvärderingsdokument, RAN Centre of Excellence. https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/what-we-do/networks/radicalisation_awareness_network/ran-papers/docs/ex-post_paper_joint_event_pol_pp_ptimising_triple_p_20-21_09_2018_en.pdf

Nätverket för kunskapsspridning om radikaliserings (2019). *Building bridges*. Utvärderingsdokument,

Nätverket för kunskapsspridning om radikaliserings. https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/what-we-do/networks/radicalisation_awareness_network/ran-papers/docs/ran_exit_pp_building_bridges_prague_050619_en.pdf

Nätverket för kunskapsspridning om radikaliserings (2019). *Radicalised and terrorist offenders released from prison: Community and family acceptance*. Utvärderingsdokument.

https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/what-we-do/networks/radicalisation_awareness_network/ran-papers/docs/ran_pp_yfc_community_family_acceptance_prague_20190606_en.pdf

Nätverket för kunskapsspridning om radikaliserings (2019). *Preventing radicalisation to terrorism and violent extremism. Approaches and practices*. RAN Collection of Approaches and Practices.

https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/what-we-do/networks/radicalisation_awareness_network/ran-best-practices/docs/ran_collection_approaches_and_practices_en.pdf

Nätverket för kunskapsspridning om radikaliserings (2020). *Rehabilitation manual. Rehabilitation of radicalised and terrorist offenders for first-line practitioners*. https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/what-we-do/networks/radicalisation_awareness_network/ran-papers/docs/ran_rehab_manual_en.pdf

Rushchenko, J. (2019). Terrorist recruitment and prison radicalization: Assessing the UK experiment of 'separation centres'. *European Journal of Criminology*, 16(3), 295–314. <https://doi.org/10.1177/1477370819828946>

UNODC. (2016). *Handbook on the management of violent extremist prisoners and the prevention of radicalization to violence in prisons*. FN:s kontor för narkotikakontroll och förebyggande av brott.

https://www.unodc.org/pdf/criminal_justice/Handbook_on_VEPs.pdf

Om författaren:

Luisa Ravagnani är forskare inom kriminologi och kriminalvård och professor inom kriminologi med inriktning på terrorism och internationell brottslighet vid juridiska fakulteten vid Brescias universitet – Italien. Hon har skrivit över 60 publikationer om skyddstillsyn och fängelsesystemet. Dessutom tjänstgjorde hon som expertdomare vid Brescias övervakningsdomstol mellan 2005 och 2015, tills hon lämnade sin post för att verka som fångombudsman för Brescia stad. Hon har, under godkännande av det italienska justitieministeriet, volontärarbetat i fängelser sedan 1996.

HÄR HITTAR DU INFORMATION OM EU

Online

Information om Europeiska unionen på alla EU:s officiella språk finns på Europa-webbplatsen på:
https://europa.eu/european-union/index_en

EU-publikationer

Du kan ladda ner eller beställa kostnadsfria och avgiftsbelagda EU-publikationer från:
<https://op.europa.eu/en/publications>. Du kan få flera exemplar av kostnadsfria publikationer genom att kontakta Europa direkt eller ditt lokala informationscenter (se https://europa.eu/european-union/contact_e).

EU-lagstiftning och relaterade dokument

Du hittar rättslig information från EU, däribland all EU-lagstiftning sedan 1952 på alla officiella språk, på EUR-Lex på <http://eur-lex.europa.eu>.

Öppna data från EU

På EU:s portal för öppna data (<http://data.europa.eu/euodp/en>) finns datauppsättningar från EU tillgängliga. Data kan laddas ner och vidareutnyttjas kostnadsfritt, både i kommersiella och icke-kommersiella syften.

Radicalisation Awareness Network

Publications Office
of the European Union